

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Л.О. Ковальчук

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

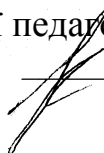
Методичні матеріали
до вивчення навчальної дисципліни
для студентів III курсу хімічного факультету,
спеціальність 014 «Середня освіта»
(доповнення до навчальних посібників)

Затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки

та педагогіки вищої школи

проф. Квас О.В.

Львів 2023

1. МОДУЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

Модуль	Структурні елементи	Зміст структурного елемента модуля	Бали
1	2	3	4
Змістовий модуль 1	Тема 1. Педагог як суб'єкт освітнього процесу		
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. ♦ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях; ♦ розв'язування педагогічних задач тощо	2 2
	Практичний блок	Семінарське заняття № 1: ♦ виступ з доповіддю; ♦ виступ з повідомленням; ♦ доповнення відповіді; ♦ обговорення питання для роздумів. <i>Виконання практичних завдань</i>	5 2 1 1 2
	Тема 2. Педагогічна культура учителя, його професійна майстерність		
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. ♦ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях; ♦ розв'язування педагогічних задач тощо	2 2
	Практичний блок	Семінарське заняття № 2: ♦ виконання творчих практичних завдань (робота у мікрогрупах); ♦ участь у колективному обговоренні завдань, питань для роздумів. Диференційовані практичні завдання: ♦ першого рівня; ♦ другого рівня	3–5 1 2 2
	Тема 3. Педагогічна техніка вчителя		
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. ♦ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо	2
	Практичний блок	Практичне заняття № 1: ♦ розгляд проблемних питань, винесених на обговорення (попарна робота); ♦ участь у колективному обговоренні проблемних питань; ♦ виконання вправ, тренінг; ♦ участь у грі. Диференційовані практичні завдання: ♦ першого рівня; ♦ другого рівня; ♦ третього рівня; ♦ розв'язування педагогічних задач	5 1–3 3 1 2 2 3 2
	Діагностичний блок	✎ Виконання завдань модульного контролю (теми 1–3); ✎ виконання індивідуальних завдань навчального проєкту (теми 1–3)	10 10

1	2	3	4	
	Тема 4. Педагогічне спілкування як взаємодія			
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. ♦ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо	2	
Змістовий модуль 2	Практичний блок	Семінарське заняття № 3: ♦ розгляд проблемних питань; ♦ виступи з повідомленнями; ♦ доповнення відповіді; ♦ виконання вправ; ♦ програвання сценки; ♦ їхня обґрунтована ідентифікація. <i>Диференційовані практичні завдання:</i> ♦ першого рівня (вправа № 2); ♦ другого рівня (вправи № 3, № 5); ♦ розв'язування педагогічних задач	3 2 1 2 3 2 2 2 2	
Тема 5. Невербальна комунікація педагога				
		Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. ♦ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо	2
		Практичний блок	Семінарське заняття № 4: ♦ розгляд проблемних питань, винесених на обговорення; ♦ виступи з повідомленнями; ♦ доповнення відповіді; ♦ виконання вправ; ♦ програвання сценки; ♦ їхня обґрунтована ідентифікація; ♦ виконання практичних завдань. <i>Диференційоване практичне завдання:</i> ♦ першого рівня; ♦ другого рівня; ♦ третього рівня; ♦ четвертого рівня; ♦ розв'язування педагогічних задач	3 2 1 2 3 2 3 1 3 3 3 2
Тема 6. Вербальна комунікація педагога				
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. ☉ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо	2	
	Практичний блок	Семінарське заняття № 5: ♦ виступи з повідомленнями; ♦ виступи з творчими роботами; ♦ доповнення відповіді; ♦ виконання вправ; ♦ мікрореконструкція фрагмента уроку хімії; ♦ аналіз фрагмента уроку; ♦ написання листа; ♦ аналіз листа; ♦ моделювання бесіди вчителя; ♦ аналіз бесіди.	3 5 1 2 5 3 2 2 2 2	

1	2	3	4
	Практичний блок	Диференційоване практичне завдання: <ul style="list-style-type: none"> ◆ першого рівня; ◆ другого рівня; ◆ третього рівня; ◆ четвертого рівня; ◆ розв'язування педагогічних задач 	1 2 3 4 2
	Діагностичний блок	✎ виконання <i>індивідуальних завдань</i> навчального проєкту (теми 4–6)	15
Тема 7. Конфлікти у педагогічних ситуаціях, шляхи їхнього вирішення			
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни розв'язання педагогічних конфліктів. <ul style="list-style-type: none"> ◆ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо 	2
	Практичний блок	Семінарське заняття № 6 (тренинг): <ul style="list-style-type: none"> ◆ вправа-розминка; ◆ міні-доповідь; ◆ участь в обговоренні міні-доповідей, дискусії; ◆ виконання проєктів; ◆ моделювання конфліктної ситуації; ◆ робота ведучого (тренера). Диференційоване практичне завдання: <ul style="list-style-type: none"> ◆ першого рівня; ◆ другого рівня; ◆ третього рівня; ◆ четвертого рівня; ◆ розв'язування педагогічних задач 	1 3 1 2 3 5 1 2 3 4 2
Тема 8. Педагогічний такт та етика поведінки вчителя			
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. <ul style="list-style-type: none"> ◆ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо 	2
Тема 9. Шляхи підвищення педагогічної майстерності вчителя хімії			
	Теоретичний блок	Навчальні питання наведені у силабусі і програмі навчальної дисципліни. <ul style="list-style-type: none"> ◆ Розв'язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо 	2
	Практичний блок	Семінарське заняття № 5: <ul style="list-style-type: none"> ◆ виступи з повідомленнями; ◆ виступи з доповідями; ◆ доповнення відповіді; ◆ участь у дискусії; ◆ участь в обговоренні питань для роздумів; ◆ розв'язування педагогічних задач. Індивідуальне практичне завдання	2 5 1 1 1 2
	Діагностичний блок	✎ Виконання завдань <i>модульного</i> контролю (теми 4–9); ✎ виконання <i>індивідуальних завдань</i> навчального проєкту (теми 7–9)	15 30
	Додатковий модуль	1. Участь в олімпіаді з педагогіки. 2. Участь у студентській науковій конференції.	10 10

2. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ¹

Тема	Навчальні питання
1	Сучасні вимоги до вчителя хімії. Функції вчителя хімії. Рольовий репертуар.
2	Підструктури педагогічної культури вчителя хімії
3	Шляхи вольового впливу на емоційну сферу особистості педагога, учня. Цільова установка вчителя хімії
4	Техніка педагогічного спілкування, комунікативні уміння вчителя хімії, правила педагогічного спілкування
5	Емоційне забарвлення пластики вчителя, прибудова, мобілізація у педагогічному спілкуванні. Зовнішній вигляд учителя хімії
6	Професійні особливості голосу педагога. Словесні дії педагога. Культура професійного мовлення вчителя хімії
7	Експертиза та передбачення педагогічних конфліктів. Організування переговорів, медіації для розв'язання педагогічних конфліктів
8	Особливості взаємодії педагога з батьками, з проблемними учнями. Дотримання педагогічного такту
9	Формування іміджу вчителя як запорука його успіху в майбутній педагогічній діяльності. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Використання передового педагогічного досвіду та впровадження досягнень педагогічної науки.

3. НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ «НА ШЛЯХУ ДО ОВОЛОДІННЯ ПЕДАГОГІЧНОЮ МАЙСТЕРНІСТЮ»

Завдання	Коротка характеристика його змісту
<i>Психолого-педагогічне дослідження</i>	Детально ознайомтеся з методиками психолого-педагогічного дослідження, запропонованими у діагностичних блоках відповідних тем навчальних посібників ² . <ul style="list-style-type: none">◆ Дайте відповіді на питання опитувальників.◆ Опрацюйте отримані результати.◆ Зробіть висновок про сформованість педагогічної культури і оволодіння педагогічною майстерністю

¹ Контроль виконання здійснюється під час семінарських і практичних занять, модульного контролю знань та заліку)

² Навчальні посібники:

1. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с.
2. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності. Львів: Видав. центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. 608 с.

4. СЕМІНАРСЬКІ І ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ³

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ

Семінарське заняття 1

ПЕДАГОГ ЯК СУБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

(круглий стіл)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 18–20; 23–37]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 21–22].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 38–42].

Семінарське заняття 2

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА І ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ХІМІЇ

(науково-дослідна робота у мікрогрупах)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 45–59; 68–75]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 60–67].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 76–81].

Практичне заняття 1

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА — ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ

(вправлення)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 84–86; 92–99]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 87–91].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 100–111].

Змістовий модуль 2. ОВОЛОДІННЯ ОСНОВАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Семінарське заняття 3

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ВЗАЄМОДІЇ (тренінг)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 112–116; 124–146]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 117–123].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 148–168].

³ Теми корегуються семестровим планом курсу з урахуванням програми і особливостей розкладу

Семінарське заняття 4

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ
(вправління)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 169–175; 185–228]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 176–184].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 229–238].

Семінарське заняття 5

ВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ
(мікрОВикладання)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 239–246; 265–319]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 247; 259–264].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 320–339].

Семінарське заняття 6

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЯХ
(тренінг)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 340–344; 363–421]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 345–362].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 422–443].

Семінарське заняття 7

ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ І ЕТИКА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ (тренінг)

- Підготовка і проведення (питання, винесені на обговорення [3, с. 444–451; 468–491]).
- Виконання практичних завдань до теми 1 [3, с. 452–467].
- Виконання індивідуального завдання (навчальний проєкт) [3, с. 492–520].

5. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ⁴

Поточний контроль та самостійна робота							НП*	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				40	100	
15 + 10 (МК)			25 + 10 (МК)						
С 1	С 2	П 1	С 3	С 4	С 5	С 6			С 7
5	5	5	5	5	5	5			5

*Скорочення:

МК — модульний контроль; НП — навчальний проєкт;
С — семінарське заняття; П — практичне заняття.

⁴ Політика виставлення балів наведена в силабусі до вивчення навчального курсу і модульній програмі курсу (с. 2–4). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>
90–100	A	<i>зараховано</i>
81-89	B	<i>зараховано</i>
71-80	C	
61-70	D	<i>зараховано</i>
51-60	E	
Менше 50	FX	<i>незараховано</i>

6. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

- ◆ Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Методичні матеріали до семінарських і практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, організації контролю програмних результатів навчання студентів третього курсу хімічного факультету (спеціальність: 014 «Середня освіта»). 2021.
- ◆ підручники, посібники й інші види науково-педагогічної літератури, наведені у списку рекомендованої літератури;
- ◆ нормативні документи, що регламентують освітню діяльність в Україні;
- ◆ ілюстративні матеріали до курсу (структурно-логічні схеми, рисунки тощо);
- ◆ інструктивно-методичні матеріали до проведення практично-семінарських занять;
- ◆ мультимедійні презентації до навчальних занять;
- ◆ інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

У силабусі до вивчення навчального курсу та посібнику [3] наведена *основна (базова) і додаткова (допоміжна) література, Інтернет-джерела, інші інформаційні ресурси*, користування якими забезпечують студентам:

- ◆ бібліотека хімічного факультету;
- ◆ ресурси обчислювальної лабораторії кафедри неорганічної хімії хімічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка;
- ◆ бібліотека кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Туган-Барановського, 7);
- ◆ наукова бібліотека імені Василя Стефаника (вул. Стефаника, 2);
- ◆ наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Драгоманова, 5, 17);
- ◆ ресурсний центр інклюзивної освіти (кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка);
- ◆ педагогічна бібліотека (вул. Зелена, 24).

8. ПИТАННЯ, ВИНЕСЕНІ НА МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ І ЗАЛІК

Наведені в силабусі до вивчення навчального курсу і посібнику [3].